

وابسته های پسین (درس ۱۶ فارسی ۲)

طرز تشخیص وابسته های پسین: اولین کلمه ای که در هر گروه «کسره» می گیرد هسته است و کلمات پس از آن وابسته پسین هستند. (البته این قانون کلی مثل اکثر قانون های علوم انسانی، استثنایی دارد مثلاً «همه» اگر نقش نما (= کسره) هم داشته باشد، «هسته» نیست: همه مردم = مردم هسته و همه وابسته پیشین است.)

همیشه مضاف الیه بعد از کسره نمی آید: زمانی که ضمیر پیوسته در نقش مضاف الیه باشد طبعاً قبل از این ضمیر، نقش نمای اضافه نمی آید: معلمش

گاهی چند مضاف الیه پی در پی می آیند: کتاب تاریخ تمدن بشر = تاریخ مضاف الیه کتاب، تمدن مضاف الیه تاریخ، بشر مضاف الیه تمدن

گاهی چند اسم، یک مضاف الیه می گیرد: در این حالت به تعداد اسم ها، مضاف الیه داریم مثلاً در عبارت زیر سه مضاف الیه داریم: امیدواری، آرامش و رضایت.

انسان = امیدواری انسان، آرامش انسان، رضایت انسان

گاهی یک اسم به مضاف الیه معطوف می شود، در این حالت به این اسم «معطوف به مضاف الیه» می گوئیم: کتاب تاریخ و تمدن (تاریخ مضاف الیه است و تمدن معطوف به مضاف الیه)

نشانه جمع مضاف الیه وابسته پسین است نه وابسته ی وابسته: بسیاری نرگس ها (البته بر مبنای مطالب کتاب درسی؛ هر چند از نظر علمی می توان آن را وابسته وابسته شمرد.)

برخی صفات پیشین گاهی پس از هسته می آیند: طبیعتاً در این حالت وابسته پسین محسوب می شوند: نگاهی دیگر / مسائلی چند

گاهی یک صفت به صفت معطوف می شود: در این حالت به این صفت «معطوف به صفت» می گوئیم: اندیشه سرخ و حق طلبانه (سرخ وابسته پسین از نوع صفت و حق طلبانه معطوف به سرخ)

گاهی یک اسم، بیش از یک صفت پسین می گیرد: بهار زیبای فراگیر فرح بخش - اندیشه سرخ حق طلبانه

معمولاً در یک گروه اسمی بیشتر از وابسته های درجه پنجم به کار نمی رود: دیوار باغ همسایه پدر بزرگ دوستم: ضمیر م وابسته درجه پنجم است. (مضاف الیه مضاف الیه مضاف الیه مضاف الیه)

در بحث صفت بیانی منظور از صفت ساده، ساختمان واژه نیست: بلکه سادگی از نظر بی نشانگی است: خوش برخورد، خوش قدم، بلندقد و سیاه پوست صفات بیانی ساده هستند چون نشانه های بقیه صفات بیانی را مثل (ی، ه، ین، ان، نده، ا و ...) را ندارند.

با افزوده شدن «ی» به صفت، صفت به اسم تبدیل می شود: ماجرای نیمه کوری خود را برایشان گفتم: نیمه کور صفت است که با پذیرفتن «ی» به مصدر یا اسم تبدیل شده است.

آیا صفت شمارشی ترتیبی نوع دوم همیشه م می پذیرد؟ خیر. آخر، اول و نخست استثنا هستند.

«قبل و بعد» تنها صفات مبهمی هستند که همیشه پس از هسته می آید: ساعت قبل، سال بعد - معمولاً صفات مبهم پیش از هسته قرار می گیرند بعضی از صفات مبهم مانند (دیگر، چند) گاهی به صورت پسین می آیند.

صفات بیانی شامل چه صفاتی هستند: غیر از صفت های شمارشی ترتیبی پسین و صفات مبهم «دیگر، چند، قبل و بعد» بقیه صفت بیانی شمرده می شوند.

صفات تفضیلی صفت بیانی ساده محسوب می شوند: چون در کتاب درسی برای آن دسته بندی جداگانه در نظر گرفته نشده است. در المپیاد ۲۳ (بیشتر) صفت بیانی شمرده شده است.

راه تشخیص ی نکره:

۱- معنی یک می دهد (در اسم های جمع معنی یک سری): یک کتاب خریدم / کتابهایی خریدم، یک سری کتاب خریدم

۲- تکیه یا فشار تلفظی ندارد: مردی آمد: تکیه روی «ی» نیست.

۳- معنی ناشناخته می دهد: فردی وارد شد: فرد ناشناخته ای وارد شد.

گاهی ی نکره بلافاصله پس از اسم «هسته» نمی آید، بلکه بعد از صفت پسین می آید: جهان شگفتی که در آن انسان، سردرگم هویت چندتکه خویش است. «ی» در شگفتی نشانه نکره است و وابسته پسین جهان است.

«ی» در کسی «ی» نکره است.

وابسته پسین (درس ۱۶ فارسی ۲)

شرط تشخیص درست گروه هسته و انواع وابسته در شعر: مهم ترین و اولین کار این است که شعر را به نثر گردانیم؛ مثلاً در بیت زیر «ت» در دامت ظاهراً مضاف الیه است ولی وقتی شعر را بازگردانی میکنیم متوجه می شویم که نقش آن مفعول است: چه آسان به دامت درافکند گیتی / چه ارزان گرفت از تو عمر گران را

هنگام تعیین وابسته های پسین دقت کنیم «ان» واژه فقط نشانه جمع باشد: مثلاً واژه هایی مثل بهاران، خندان، دندان، کوهان، سپاهان، دارای وابسته پسین نیستند چون «ان» در آن ها نشانه جمع نیست.

قید (درس ۱۷ فارسی ۲)

راه های تشخیص قید: ۱. قابل حذف است ۲. بعد از کسره و ی نکره نمی آید (بجز قید صفت که بعد از کسره و ی نکره می آید): راه بسیار طولانی - راهی بسیار طولانی = بسیار: قید صفت